

DPN 5384

Title : आत्मबोध प्रकाश ATMABODHA PRAKĀŚA

Run. No. 6075

Cat. No.

Micro. No.

Subject *हिंदू Philosophy*

Religion : ☒ Hindu / ☐ Bauddha

Language : ☒ Skt. / ☐ New. / ☐ Nep. / ☐ Skt. - New. / ☐ Maith. - New. / ☐ New. - Nep. /

*समाप्ति वाक्यान्ता नेपाली शब्द
nepali words in colophon*

Size in cms. 24 x 12

Folios ¹⁻ 7

Lines (in a page) 7/9

Compl. / Incompl.

Chapt. / act / Verses

☒ 1-67 *श्लो १-६६ समाप्त ६२/*
Jagannath Giri

Author / translator *परमहंस परीव्राजकाचार्य मच्छिन्द्र*

Scribe / donor

जगन्नाथ गिरी

Date: NS / SS / VS / KS 1916

Ruler / place

Script : New. / ☒ Dev. / ☐ Bhuj. / ☐ Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / paper / thyasaphu / *one side yellow and two folios are red and written*

Condition : fine / damaged by worms, rats, water /

with white ink

Beginning, colophon, post-colophon :

*प्रारंभ पत्रमा सितो महीन
लेखिएको /*

0 cms.

5

10

15

20

20

15

10

5

0 cms.

5

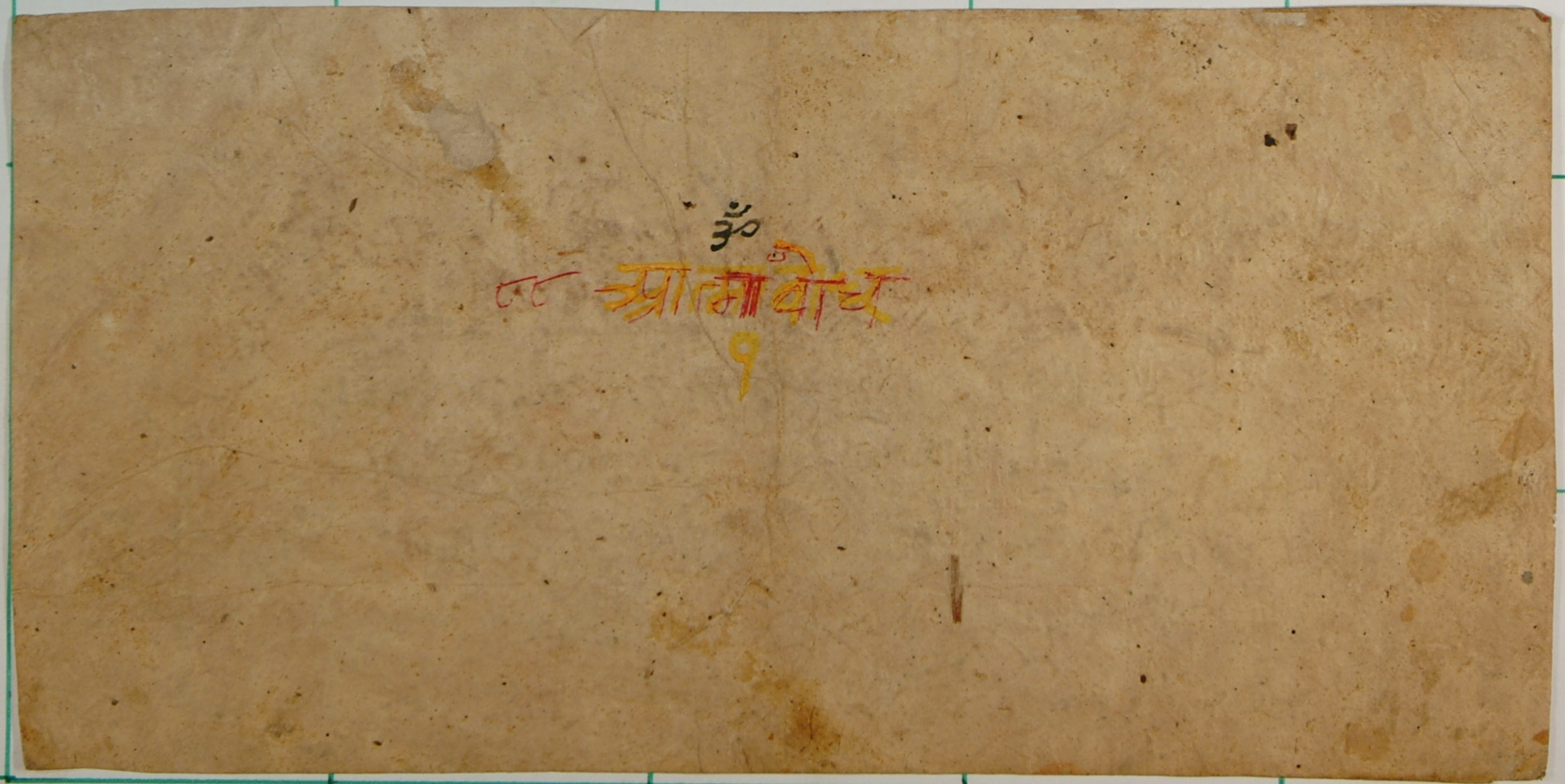
10

15

20

25

30

ॐ
ॐ आत्मवेद्य
9

श्रीव
॥१॥

ॐ श्री गणेशाय नमः ॥ ॥ तपोभिः श्रीराधापाताशान्तां वीतरागी रणे ॥
युयुक्षूतामपेक्षोयमात्मबोधोविधीयेते ॥ १ ॥ बोधोऽन्यथाप्यनेभ्यो
हि साक्षात्सोऽक्षेकशाधनं ॥ पाकस्य वद्विद्वद्वाताविनासोऽतोऽत्रि
ध्यति ॥ २ ॥ अविरोधितमाकर्मणा विधां विनिवर्तयत् ॥ विधाविध्यं
तिहं त्येव तेजसि मिरसववत् ॥ ३ ॥ अविच्छिन्नैवाज्ञानात्तात्रे सति के
वलः ॥ स्वसंप्रकाशतेत्यात्मा मेवापापे शुभाति च ॥ ४ ॥ अज्ञानकलु
षं जीवं शान्ताभ्यासादितिर्नित्यं ॥ कृताज्ञानं स्वयंतश्च ज्ञानं कतकरेणुवत् ॥ ५ ॥

राम
॥१॥

शंसारः स्वप्रतुल्यो हिरागदुषादिशंकुलः ॥ स्वकाले सत्य
वद्भाति प्रबोधे असत्यवद्भवेत् ॥ ६ ॥ तावत्सत्यं जगद्भाति श्रुति
कारणानंत्यथा ॥ यावन्न ज्ञायते ब्रह्मसर्वाधिष्ठानमद्वयम् ॥ ७ ॥
सच्चिदात्मन्यनुस्यूते नित्यवित्तोऽप्रकल्पिताः ॥ व्यक्त्यो विविधाः स
र्वहाटके कटकादिवत् ॥ ८ ॥ यथाकाशे हृषीकेशो नातो पाथिग
तो विभुः ॥ तद्देवादिना वध्यतितन्नाशा केवलो भवेत् ॥ ९ ॥ नातो
पाथिवशादेव जातिनामाश्रमादयः ॥ आत्मन्यारोपितास्तोयोरसव

श्रीव
॥२॥

रादिभेदवत् ॥ १० ॥ पंचिदंशतमं भूतसंभवं कर्मसंचितम् ॥ श
रीरं सुखदुःखानां भोगाय तनमुच्यते ॥ ११ ॥ पंचग्राहणमनोबुद्धिद
ेन्द्रियसमन्वितं ॥ अपंचिदंशतमं भूतसंभवं कर्मसंचितम् ॥ १२ ॥

अनाद्यविद्याविद्याकारणोपाधिरुच्यते ॥ उपाधिविहितयादय
मात्मानवमधारयेत् ॥ १३ ॥ पंचकोशादियोगेन तत्तन्मयैव स्थितः
अध्यात्मानीलवस्वादियोगेन स्फटिको यथा ॥ १४ ॥ वयस्युयादि
भिः कोशैर्युक्तं युक्त्या वधाततः ॥ आत्मानमंतरं शुद्धं विविच्य तं कुलं यथा ॥ १५ ॥

राम
॥२॥

सदाशर्वगतो व्यात्मानशर्वत्रावभासते ॥ बुद्धवेवावभासे तत्त्वच्छेषप्र
तिविंबवत् ॥ १६ ॥ देहेन्द्रियमनोबुद्धिप्रकृतिभ्यो विलक्षणम् ॥
तद्वृत्तिसाक्षिरां विद्यादात्मनं राजवत्सदा ॥ १७ ॥ व्यापतेष्विन्द्रियेष्व
त्मा व्यापारी वा विवेकिनाम् ॥ दृश्यत्वेभ्यो बुद्ध्या वत्सुखावन्निवयथाशरी ॥ १८ ॥
आत्मा चैतन्यमाश्रित्य देहेन्द्रियमनो धियः ॥ स्वकीयार्थेषु वर्तते स्फ
ट्यलोकं यथाजना ॥ १९ ॥ देहेन्द्रियगुणान्कर्मणि शर्मले संचिदात्मनि ॥
अध्यास्यते विवेकेन गगरो नीलतादिवत् ॥ २० ॥ अज्ञानात्मानशीपायैः
कर्तृत्वादीनि चात्मनि ॥ कल्पंते बुगते चन्द्रे चलनादियथा भसः ॥ २१ ॥

श्रीव
॥३॥

रागेच्छासुखदुःखापिबुद्धेः सत्यां प्रवर्तते ॥ सुषुप्तेनासित्वनोरोतस्माद्बु
द्धेस्तुनात्मनः ॥ २२ ॥ प्रकाशोर्कश्चतोयस्यशैत्यमग्नेयथोन्मना ॥ स्व
भावः सच्चिदानन्दनित्यनिर्मलतात्मनः ॥ २३ ॥ आत्मनः सच्चिदंशश्चबु
द्धेर्दक्षिरिति दूयं ॥ संयोज्यचाविवेकेन जानातीति प्रवर्तते ॥ २४ ॥ आत्मा
नोविक्रियानासिबुद्धेर्वेधोन जाविति ॥ जीवः सर्वमलंशात्वाज्ञातादृष्टेति
मुह्यति ॥ २५ ॥ रज्जुशर्प्यवदात्मानं जीवज्ञात्वाभयं बहेर ॥ तां जीवः प
रात्मेति ज्ञातश्चेन्निर्भयो भवेत् ॥ २६ ॥ आत्मावभासयत्येको बुद्ध्यादीनीन्द्रि
याणि हि ॥ दीपो घटादिवत्स्वायजडैर्लोकावभास्यते ॥ २७ ॥ स्वबोध्यै
नान्यबोध्यै छाबोध्यै रूपतयात्मनः ॥ नदीशस्यान्यदीपे छायायास्वात्म

राम
॥३॥

प्रकाशमे ॥ २८ ॥ निषिध्यानि रिवलोपाधी नितेनेति तवाक्यतः ॥ वि
द्यादेकां महावाकैर्जीवात्मपरमात्मनोः ॥ २९ ॥ अविद्यवंशरीरादिदृश्य
बुद्बुदवत्क्षरं ॥ एतद्विजलक्षणां विद्यादहंब्रह्मेति निर्मलम् ॥ ३० ॥
देहान्य त्वान्नभे जन्मजरा कार्ष्ण लया दयः ॥ शब्दादिविषये सं
शेति रिद्विद्यतयातच ॥ ३१ ॥ अमनस्त्वान्न मे दुःखरागद्वेषभयादयः ॥
अप्राप्तो ह्यमनः कुभ्रश्चात्मश्रुतिशासनान् ॥ ३२ ॥ निर्गुणो निःक्रि
यो नित्यो निर्विकल्पो निरंजनः ॥ निर्विकारो नित्यमुक्तोऽस्मि निर्मलः ॥ ३३ ॥
अहमाकाशवत्सर्ववहिरंतर्गतोच्यतः ॥ सदाशर्वसमः शुद्धो निःशं
शो निर्मलोचलः ॥ ३४ ॥ नित्यशुद्धविमुक्तैकमखंडातदमव्ययं

निराकारो

श्रीव
॥४॥

सत्यं ज्ञानमिदं तं यत्परं ब्रह्म ह्येव तत् ॥ ३५ ॥ एवं तिरंतरं कृत्वा ब्रह्मेवास्मी
ति भावता ॥ हृत्य विद्या विधेयान् रोगानि बरसायनं ॥ ३६ ॥ विवि
क्कं देहासीतो विरागे विजितेन्द्रियः ॥ भावयेद्देवमात्मानं ततस्ततस्तमन
न्यधीः ॥ ३७ ॥ आत्मान्येवाविलोक्य प्रविलाप्य धिया सुधीः ॥
भावयेद्देवमात्मानं निर्मलाकाशवत्सदा ॥ ३८ ॥ रूपवर्णादिकं सर्वं
विहाय परमार्थवित् ॥ परिपूर्णाचिदानन्दस्वरूपेणावतिष्ठते ॥ ३९
ज्ञातज्ञानज्ञेयभेदः परेनात्मनि विद्यते ॥ चिदानन्दैकरूपत्वादीनां तेष्व
यमेव हि ॥ ४० ॥ सर्वमात्मारणो ध्यानमथने ज्ञातं कुरुते ॥ उदिताव
गतिज्वालासवीज्ञाने धनदहेत् ॥ ४१ ॥ अहुरोनेव बोधेन पूर्वसिंहा

राम
॥४॥

मसेहते ॥ तत आविर्भवदेवात्मा स्वयमेवांशुमानिव ॥ ४२ ॥ आ
त्मतुल्यतत्तं प्राप्नोत्यप्राप्तवद्विद्यया ॥ तन्नाशो प्राप्नोति स्वकं ठाभ
रतां यथा ॥ ४३ ॥ स्थारो पुरषं न्यास्य ब्रह्मणि जीवता ॥ जीव
स्यता त्विके रूपे तस्मिन् दृष्टे निवर्तते ॥ ४४ ॥ तत्त्वस्वरूपानुभावा दुःख
ज्ञानमंजसा ॥ अहंममेति चाज्ञानं बाधते दिग्भ्रमादिवत् ॥ ४५ ॥
सम्प्रविशानवा योगी स्वात्मने वारिकलं स्थितं ॥ एकं च सर्वमात्मानमी
शते ज्ञानचक्षुषा ॥ ४६ ॥ आत्मैदं जगत्सर्वमात्मनो न किंचन ॥
मक्षयं दूषाद्यादीनि स्वात्मानं सर्वमीक्षते ॥ ४७ ॥ जीवन्मुक्तस्तु तं हि
द्वन्द्वपूर्वेषां धिगुतां त्यजेत् ॥ सच्चिदानन्दं दिधर्मत्वाद्भजेद्भूमरकीट

श्रीव
॥५॥

वर ॥ ४८ ॥ तीर्त्तमोहार्त्तविह्वलरागद्वेषादिरक्षमान ॥ ओगी
क्रांतिसमायुक्तआत्मारामविराजते ॥ ४९ ॥ ब्रह्मनित्यसुखावर्त्तिहि
त्वात्मसुखनिर्वृतः ॥ घटस्थदीपवच्चात्मा स्वांतरेव प्रकाशते ॥ ५०
उपाधिस्थोपितधर्मैरलिप्तो बोधमवन्मनिः ॥ सर्वविन्मूढवन्निष्क
दशको वायुवच्चरेत् ॥ ५१ ॥ ४ पादिविलयादिष्ठो निर्विक्रोधं विक्रोन्मु
निः ॥ जलेजलं वियोज्यो मृतेजसेजसिवायथा ॥ ५२ ॥ यद्वा
भावापरोलाभो यत्सुखात्तापं सुखं ॥ यद्वा त्वातापं ब्रह्मतद्
मेत्यवधारयत् ॥ ५३ ॥ यं दृष्ट्वा तापं दृश्यं यद्वा तत्पुनर्भवः ॥
यद्वा त्वातापं हेयं तद्ब्रह्मेतेवधारयत् ॥ ५४ ॥ तीर्थधर्मधः पूर्यो

राम
॥५॥

सिद्धिदानं यलक्ष्णं ॥ अनंतं नित्यमेकं यत्तद्ब्रह्मेत्यवधारयत् ॥ ५५ ॥
अतश्चावन्ति रूपेण वेदांतैर्लक्ष्यते व्ययम् ॥ अखं ज्ञानं दमेकं यत्त
द्ब्रह्मेत्यवधारयत् ॥ ५६ ॥ अखं ज्ञानं दूरूपस्य तस्यानंदलवाश्रिताः ॥
ब्रह्मास्तरतम्यकेन भवंत्यानंदितो विवलाः ॥ ५७ ॥ तद्युक्तमखिलं व
सुखावहारस्तद्वित ॥ तस्मात्सर्वगतं ब्रह्म क्षीरे सर्पि रिवारिव
लेः ॥ ५८ ॥ अनखं स्थूलमद्रूपमदीर्घमजसव्यम् ॥ अरूप
गुणवर्णरसं तद्ब्रह्मेत्यवधारयत् ॥ ५९ ॥ यद्वा ब्रह्मास्यते कदिभा
स्यैर्यस्तु न भास्यते ॥ यत्तद्ब्रह्मिदं भाति तद्ब्रह्मेत्यवधारयत् ॥ ६० ॥
स्वयमेतर्गतं व्याप्य भासयत्यखिलं जगत् ॥ ब्रह्म प्रकाशते बहिः प्रत

श्रीव
॥ ६ ॥

प्रायसपिंश्रुवत् ॥ ६१ ॥ जगद्विलक्षणां ब्रह्मब्रह्मणोऽनुकिंचन ॥
ब्रह्मन्यद्रातिचेति मथ्यायथा मरुमरीचिका ॥ ६२ ॥ दृश्यते श्रूय
ते यद्यद्ब्रह्मणो न्यन्नतद्भवेत् ॥ तत्त्वज्ञानाच्च तद्ब्रह्म सच्चिदानन्दम
द्वयम् ॥ ६३ ॥ सर्वगं सच्चिदात्मानं ज्ञानचक्षुर्निरीक्षेत् ॥ अ
ज्ञानचक्षुर्न क्षेतमास्वतं मानुसं भवत् ॥ ६४ ॥ श्रवणादिभिर्ह
ृदि प्रोक्षणाग्निपरितापितः ॥ जीवः सर्वमलान्मुक्तः स्वर्गावधोत
ते स्वयम् ॥ ६५ ॥ हृदा काकोदितो ह्यात्मा बोधमानुसमोपहृ
त् ॥ सर्वव्यापि सर्वधारी भाति सर्वप्रकाशते ॥ ६६ ॥ दिग्देवा
कालाद्यनयेन सर्वगं श्रीतादिह नित्यसुखं निरञ्जनं ॥ यः स्वा

राम
॥ ६ ॥

श्रीव
॥ ७ ॥

सतीर्थं भजते विनिःक्रियः स सर्वविः सर्वगतोऽमृतो भ
वेत् ॥ ६७ ॥ ॐ तत्सत् इति श्रीमत्परमहंसपरीव्राज
काचार्यमच्छंकराचार्यविरचितात्मबोधप्रकाशं
ग्रन्थम् ॥ इति सम्बत् १८१६ सालासिद्धि आशीनवदि
२ नक्षत्रे २८ पक्षे ३ रोज ५ इत्येता कल्येख्यम् ॥ ७ ॥
जगन्नाथ गीरी पोस्तकप्रध्वे मप्रध्वे मम दोसो न दिचेते ॥

राम
॥ ७ ॥

॥ आत्मावेध १